

Политиктиг консультативтиг комитеттин хуралының ийиги хүнүнүн дугайында ДЫҢНАДЫГ

Январь 28-те Прагада Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң Политиктиг консультативтиг комитетиниң ийиги хуралы болган.

Варшава Керээзинден үнүп турар айтырылганы болган дем-каттыштырган кемчелерин чугаалажып көрүп ол хуралга түргүчүз. Ийиги хуралга СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Бирги орадакчысы болган Даштыкы Херектер Министрия эш В. М. Молотов база Чехословак Республикаының Даштыкы Херектер Министрия эш В. Давид түвө чугаалаштар. Кыдат Улус Республикадаан хайгаачы болуп хуралда олуржуп турар Камгалаалың Күрүнө Комитетиниң Даргазының орадакчысы Маршал Не Жу-чжын база түвө чугаалаш.

Албанияның Улус Республикаының, Чехословак Республикаының болган Совет Эвилелиниң төлөөлекчилериниң кады саналааны найырал, кады ажылдажылга болган кайы-кайызынга дузалажыр дугайында Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң Декларациязын хуралга бир үн-биле хүлээп алган. Декларацияга январь 28-те, 19 00 шак турда, Прагада Вальштейн ордузунга ат салган.

Политиктиг консультативтиг комитеттин хуралдарының дугайында сөөктү дый-надыгы чарлаарын база шийтирген.

Найырал, кады ажылдажылга болган кайы-кайызынга дузалажыр дугайында Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң Политиктиг консультативтиг комитетиниң хуралдарының дугайында СӨӨЛГҮ ДЫҢНАДЫГ

Найырал, кады ажылдажылга болган кайы-кайызынга дузалажыр дугайында 1955 чылдың май 14-те Варшавада чарылган Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң Политиктиг консультативтиг комитетиниң хуралдары 1956 чылдың январь 27—28-те Прагада болуп эрткен.

Политиктиг консультативтиг комитеттин ажылында төлөөлекчилер болуп киришкенер болза:

Албанияның Улус Республикаындаан—Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы **Мехмет Шеху**, Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Бирги орадакчысы болган Улустун камгалаалы Министрия генерал-лейтенант **Бекир Балуку**;

Болгарияның Улус Республикаындаан—Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Орадакчысы **Райко Дамянов**, Улустун камгалаалы Министрия армия генералы **Петр Панчевский**;

Венгрия Улус Республикадаан — Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы **Андреш Хегедюш**, Камгалаалы Министрия генерал-полковник **Иштван Бата**;

Герман Демократтыг Республикадаан—Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Бирги орадакчысы **Вальтер Ульбрихт**, Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының орадакчысы болган Национал камгалаалың Министрия генерал-полковник **Вилли Штоф**;

Польша Улус Республикадаан—Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы **Юзеф Циранкевич**, Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының орадакчысы болган Национал камгалаалың Министрия Польшаның Маршалы **Константин Рокоссовский**;

Румыния Улус Республикадаан — Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы **Стойка Кику**, Чепсектиг күштер Министрия генерал-полковник **Леонтий Сэлэжэн**;

Совет Социалисттик Республикаларының Эвилелинде—Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Бирги орадакчысы болган Даштыкы херектер Министрия **В. М. Молотов**, Камгалаалы Министрия Совет Эвилелиниң Маршалы **Г. К. Жуков**;

Чехословак Республикадаан—Чазак Даргазының Бирги орадакчысы болган Национал камгалаалың Министрия армия генералы **Алексей Чепичка**, Даштыкы херектер Министрия **Валда Давид**.

Кыдат Улус Республикаының мурнундан хайгааракчы болуп Кыдат Улус Республикаының Күрүнениң камгалаалы комитетиниң Даргазының орадакчысы Маршал **Не Жу-чжын** киришкен.

Албанияның Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы **Мехмет Шеху** хуралдарын даргадан.

Баттышкан командьала дугайында дүрүнү каттышкан чепсектиг күштериниң Бол командьалакчысы Совет Эвилелиниң Маршалы **И. С. Конев**тиң саналаанын өзү-аар көргөн болган бадылаан база Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң каттышкан чепсектиг күштериниң азыл чорудууга-биле холбашкан организастыг айтырылганы шийтирген.

Герман Демократтыг Республикаының улустун национал армиязын тургусканының сонда оң чепсектиг күштери каттышкан чепсектиг күштерге кирген турар дугайында Герман Демократтыг Республикаының төлөөкериниң саналын хүлээп алган.

Герман Демократтыг Республикаының Национал камгалаалың Министрия доктаатынган чүрүм өзү-аар Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң каттышкан чепсектиг күштериниң Бол командьалакчысының орадакчысы бирээзи болуп деп база шийтирген.

Ол чурттарың нийти эрге-ажыктарыңа хамааржып турар улустар аразының айтырылганын талашып-биле керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң аразында консультативтиг комитет чорударын көрүп турар Варшава Керээзиниң өзү-аар, Политиктиг консультативтиг комитет улустар аразының байдалын чугаалажып көргөн болган ол күрүнелериниң төлөөлекчилериниң ат салганы Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң Декларациязында айтылган түнөөдөргө келген. Декларацияның тектиин тускай парламентин.

Политиктиг консультативтиг комитеттин ажылы-биле холбашкан чамдык организастыг айтырылганы чугаалажып көргөн.

Политиктиг консультативтиг комитет Варшава Керээзиниң боттандыры-биле холбаштыр үнүп турар айтырылганын көрүп-биле эргежок чугула апарган таварылгада, ынчалза-даа чылда ийи каттаптан эвээш эвес чымчыл турарының дугайында шийтир хүлээп алдыган.

Балендарың чылдың дүргүзүндө хуралдарга күрүнө бүргүзүңүз комитетте төлөөлүүн төлөөлекчилери өзгөчөйиң даргадар.

Политиктиг консультативтиг комитеттин чамыңа Москва хоорайга турар дузалаар органнын тургузар:

а) даштыкы политиктиг айтырылганын талашып-биле сүмелерин ажылдап кыдыр сорулгалың доктаамал комиссия;

б) Варшава Керээзиниң киржикчилери бүгү күрүнелериниң төлөөлекчилери кириш турар каттышкан секретариат.

В. М. Молотовтун болгаш Г. К. Жуковтун Прагадан үнүкени

ПРАГА. (СЭТА-ның тускай мурр.). Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң Политиктиг консультативтиг комитетиниң хуралында киришкениниң сөөкүндө СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының Бирги орадакчысы болган Даштыкы Херектер Министрия **В. М. Молотов** база СССР-ниң Камгалаалы Министрия Совет Эвилелиниң Маршалы **Г. К. Жуков** олар январь 29-та Прагадан ужулуп үнүкени.

Резинек аэродромунга **В. М. Молотов** болган **Г. К. Жуков**тиң Чехословак Республикаың чазаның Даргазы **В. Широний**, Чехословакияның Коммунисттик партиязының ТБ-зының Бирги секретары **А. Навотный**, Чехословак Республикаың чазаның Даргазының Бирги орадакчысы болган национал камгалаалың Министрия

А. Чепичка, Чехословакияның Национал хуралының даргазы **В. Филантер** болган партияның база Чехословакияның чазаның эске-даа дүргүчүлүгү үдөп чоразанар.

В. М. Молотов болган **Г. К. Жуков**тиң Чехословакияда СССР-ниң Элчини **И. Т. Гришин**, Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң каттышкан чепсектиг күштериниң Бол командьалакчысы Совет Эвилелиниң Маршалы **И. С. Конев**, армия генералы **А. Н. Антонов**, СССР-ниң Чехословакияда Элчини чериниң ажылдакчылары болган парламенттин төлөөлекчилери база үдөөнөр.

Аэродромга хүндүлүг танымын тургускан. СССР-ниң болган Чехословакияның күрүнө гимнлерин ырлап күтүсеткен.

Найырал, кады ажылдажылга болган кайы-кайызынга дузалажыр дугайында Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң ДЕКЛАРАЦИЯЗЫ

1955 чылдың май 14-теги Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң—Совет Социалисттик Республикаларының Эвилелиниң, Польша Улус Республикаының, Чехословак Республикаының, Герман Демократтыг Республикаының, Венгрия Улус Республикаының, Румыния Улус Республикаының, Болгарияның Улус Республикаының, Албанияның Улус Республикаының төлөөлекчилери Варшава Керээзиниң дүштүр тургустунган Политиктиг консультативтиг комитеттин хуралында Прагада чымчыл, улустар аразының байдалының болган Европада айыл чок чорутуң айтырылганын талашып-биле санал-оңалдарын сөзүшкөн. Түнөөлүндө нийтиң-биле улустар аразының байдалы-даа, Европада тургустунган байдалы-даа үнөөлөр көрүңгө олар бүрүн бир эп-сеткилдерин илгерилеэн. Улустар аразының дүштүрүлүг чоруктарын улам ыңай кошкардырып, улустар аразының шийтирлетиниң айтырылганын шийтирлеп таарыштырып, Европада тайбынын болган айыл чок чорутуу быжыгалаарыңа эргежок чугула ыңдыг кемчелерге хамаарыштыр база олар бир эп-сеткилдер.

Улустарың тайбыңче ханы күзөл-чүткүлүг бүгү делегей байдалында боттук эскерлелерге, күрүнелер аразында харылзааларыңа дүштүрүлүг чоруктарын тодаргай чымчылдыкка шагда-ла чедирин келген. Күрүнелер аразында харылзааларыңа экижидериниң болган күрүнелериниң нийтиңдөй тургузуңга ыңгалдарыңа хамаан чокка улустар аразының кады ажылдажылганын быжыгалаарыңа ам-даа ажыгатылган, чаа аргалары илерен. Күрүнелер аразында чөрдүлөөлөрүн болган маргылааларын күштү хереглөөрүнүн азы күш-биле ыкжанырыңа арганы-биле эвес, харын талашып-биле эрге-ажыктарын барымдаалап турган, чугаалажышканының арганы-биле шийтирлээриниң методу болуп шыныгытылган. Күрүнелериниң улустар ажылдакчыларының сөөктү үнөң дүргүзүндө болгулаан ужуражышканын, ыңалың дөрт күрүнелериниң чазактар Баштыңтарының Женева чөвүлө хуралы улустар аразының бүгү байдалын калыкшыдырып, чаа дайынын айыл чок чорутуу эвээжидеринге ыңчанган харын таарымчалыг улуг ужу-дузалыг болган.

Тайбыңга ынакшыдыг күрүнелерге үлүс утланган соңгу-атлантака блогу, болгаш блогу, Мурнуу-Чоюн Азияда шериг блогу (СЕАТО) азылгыг агрессия шериг блоктарын тургузарының политиказы күрүнелер аразында чөрдүлөөлөрүн шийтирлеп таарыштырып чүгө ыңдыг берип шыдаас эвес, харын ол чөрдүлөөлөрүн күштүдирип, чурттар аразында харылзааларын улам улуу-биле чидгендериниң апар чыдар дөртүн күрүнелер аразында харылзааларыңа сөөктү чыдарың дүргүзүндө хөтүлдөң көргүзүп турар. Чепсектегишканын, ыңалың массалыг улусташканын чепсекте—атомнуг, водородтук, ракеттик чепсекти болган оон-даа эскелери кажыгызынган-даа артың улуг кемчелерге эңдере бүдүрүп турары ол политика түнөөлү болуп турар. Ол политика күрүнелериниң кайгыткыч хей, улам-ла көрдүрүп турар материалдыг курдандырып водородтук болган атомнуг чепсекти, ракеттик техниканы, самолеттарын, шериг-далай судноларын, танкыларын, артиллерияны, эске-даа боо-чепсектерин бүдүрүңгө чарыгдарыңа чедирин келген. Кижжи төрөгөтенге санал четинесе каража-котараларын болган човулал-кижиңктерин таварыштырып болу дег чаа дайынын айыл чок чорутуу улустарың турар чугаажык.

Оң-биле кады айтылган шериг блоктарыңа дашкартаң ыңышымын-биле, шың-даа болган шың эвес-даа чоруктар-биле шийтиртып турар күрүнелерге ол блоктарга киржип оларын национал хамаарышпас чорутууга шуут кыжанышкын, оларга канчан-даа таарышпас эрге-ажыктар дөң чөрдүлөөлөргө кирип турарының кыжанышкыны, а ол ыңышпа шугуруг демселге колоннадыг кижи-бекти боттарыңдан ап октаатынган болган хамаарышпас хөтүлдөң арганың алган ыңдыг улустарын колоннадыг өзү-биле кулдарың каттап тургузарың кыжанышкыны болуп турар.

Агрессия шериг блоктарын тургузарың болган чепсектегишканын эңдере бүдүрүңгө күштүдирериниң политиказы күрүнелериниң улам-ла залбал болуңу талашыңа буруу шап турары таварыма эвес. Тайбың дөң чепсекте күрүнелериниң коллективтиг күженишканын, деңсээр талашы-биле бүдүн турар чорукту болган бүрүн эргени хүндүлөөрүн, халлашпын, күрүнелериниң нийтиң херектерин холгаарлааныңа, дең эргө болган кайы-кайызынга ажыктыг болурун, тайбың коза-хөлөө турарыңа үндөйлөш улустар аразыңа кады ажылдажылга күзөл-чүткүлү улам-ла чүдүлүгүң көрдүңи тып турар. Эзың хей күрүнелериниң агрессия шериг блоктарыңа киришпестик политиказың, нейтралитеттин политиказың чорудар деп күзөл-чүткүлүг база ол сорулгага тааржып турар.

Ол күзөл-чүткүлүгүн дөңдүрүп тайбының күштерин быжылап турар болган дайынын күштерин сулардып турар деп чүгө бүдүрүш, ыңдыг күзөл-чүткүлүгдө Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелер байыр чедирип турар.

Хамаарышпас национал хөтүлдө боттарының дүрүм өзү-аар эргелерин камгалап турар Азия болган Африка чурттарының улустарыңа сеткил каттыштырылганы олар илергейлеп турар.

Азия болган Африка чурттарының Бандунг конференциязының шийтирлээр боттарының бүрүн-биле дөңдүрүп турарыңа дугайың Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелер меделеп турар, ол конференцияның киржикчилери тайбының болган депсегелерин херөө камгалап деп боттарының шийтирлиң көргүзүп, улуг кыдат улустуң тилөөлү-биле болган ам бүгү делегейге тайбының күдүлүг чепсектегишканын бирээзи болуп турар Кыдат Улус Республикаының тургустунганы-биле чаа өлүмүг согушканы таварышкан колоннадыг системаны буруу шапкан. Оң-биле кады Индия, Индонезия, Бирма, Египет болган оон-даа эскелер черегин ыңдыг күрүнелериниң ол конференцияга шылатаргай ролду ойналган олар меделеп турар. Бандунг конференциязының шийтирлери, оң иштинде кыдыр-бир политиктиг, шериг азы эске-даа негеделерин дөгөйиң турган, кайы-кайызынга ажыктыг болурун үндөйлөш, экономиктиг болган културат кады ажылдажылганың талашы-биле шийтирип боттандырыңа ыңдыг бээрине боттарының белеңиниң дугайың олар меделеп турар.

Европада байдалы болган Европаның айыл чок чорутуу хандырыңа эргежок чугула ыңдыг кемчелерин Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелериниң оңа ужу-дузалыг кылдыр көрүп турары чө-ле билиңгир. Европа бот-боттарыңа удурлаанышкан шериг бөлүгжешканын хуваатынган, соңгу-атлантака блогу-дугу киржикчилери күрүнелер чепсектегишканын улам-ла улуг кемчелдерге эңдере бүдүрүп турар, ол блокта кирип тургыткан Варын Германия илелейлг дагы чепсектегишканын турар мындыг байдал тургустунган европа улустары Европада тайбының салым-чолу дөң билиңгир сакгыч човашканын илереп турар. Олар чепсектиг күштерин—армияларын, улар-чүдүлүг, атомнуг болган водородтук чепсектиг курдандырыңа өзүп турарының бүгү айыл чок меделеп билип турарлар. Европада ыңдыг байдалың түргүчүлөөшкени чепсектегишканын эңдере бүдүрүп-биле холбаштыр улустарга оонажып турар шериг чарыгдарыңа үлгүлери улам-ла көрдүрүп деп чүгөни база олар билип турарлар.

Агрессия шериг блоктарын тургузарың политиказында болган чепсектегишканын эңдере бүдүрүңгө ажытталып чыдар айылды харын меделеп билер чорук-биле Француз улус парламентине чокка чаа болган соңгулдарың уеңдере улустар аразының кады ажылдажылганы дөң, шийтирлетиниң айтырылганын тайбың аргалар-биле шийтирлээр дөң, Европада болган бүгү делегейге тайбынын болган айыл чок чорукту хандылар дөң демселеш турар ыңдыг күштерин дөңсөөнүн ол фактыны таймырылап болур.

Совет Эвилели, Польша, Чехословакия, Герман Демократтыг Республика, Венгрия, Румыния, Болгария болган Албания Европаның айыл чок чорутуу быжыгалаарыңа болган Европада чаа дайынын кыжанышканын чайддырыңа утланган кемчелерин чорударыңа эске бүгү күрүнелер-биле кады ажылдажылганы боттарың белеңиниң дугайың меделеп турар. Улуг болган биче бүгү күрүнелериниң аразында тайбының болган бүгү талашың тайбың кады ажылдажылганын политиказын моон сонгаар-даа чорударыңа олар дозу шийтирлээр. Оларын ол күзөл-чүткүлүг чаа дайын улустарга канчаар-даа аажок улуг каража-котараларын, хамыктың мурун-даа тулчушканын шөлү болу берген туруп болур ыңдыг күрүнелериниң деңсээрлериниң кургулаашканы таварыштырып болур ийик деп чүгөни хамык-биле меделеп билерине үндөйлөткөн. Ол күзөл-чүткүлүг улустары экономиктиг болган културат хөтүлдөң, кижилериниң чаалай байдалын көрдүрүңи, эртемниң болган техниканы эң чаа чедикшиңкенин кижжи төрөгөтенге бараан болур кылдыр тургузар арганы берип турар экономиканы болган култураның бүгү талашың хөтүлдөңиң улуг чаалай планның үдөөлүң турар ол күрүнелериниң иштин хөтүлдөңиң болган боттарының бүдүжүң хереглелеринден база үнүп турар.

Европада айыл чок чорутуу быжыгалаарыңа тайбыңга ынакшыдыг күрүнелериниң ол күзөл-чүткүлүгдө удурлааныштыр барын талашы күрүнелериниң чамдык бөлүктөрү улустар аразының дүштүрүлүг чоруктарының кошпаарыңдан болган күрүнелер аразыңа кады ажылдажылганы калбартырыңа көргүп турар. Олар шериг талашы-биле дембөөрөшкенин дөңсөө, «сөөк дайынын» үргүлчүлөөрүн илергей-ле чүткүп, олар чүгө ыңдыг арга-биле Европада—харын чүгө Европада-даа эвес—боттарының тургусканын шериг бөлүгжешканын сандарап-буурааш-

кыңан ызымындырып, капиталисттик монополияларга ол чокка безин бедие болуп турар канчааларын өстүрүн хандырышкан, чепсектегишканын эңдере бүдүрүп хевээр артырып болур деп санап турарлар.

Ол күрүнелериниң агрессия бөлүктөрү боттарының калбаа-биле чарлаан шериг программалары-биле болган кысыкчы меделелери-биле тайбыңга ынакшыдыг күрүнелериниң коргударын, эвин эрткен шериг чарыгдарыңа, ажил-агыйың болган култураның тайбың тургузушканын кызырыңа оларын албадарың база орадажып турарлар.

Олар тайбының күштериниң быжыгатыңдан көргүп, тайбыңга ынакшыдыг күрүнелериниң улустарының чаалай байдалың өдөрүн көргүп турарлар.

Ол бүгү болза, барын талашы күрүнелер нийти-европаның айыл чок чорутуу дугайында дугуржулгаларыңа чедип алгырың орунуга улай-улай моондаштарын тургузуп, чепсектегишканын кызырыңа болган атомнуг чепсекти коргударының айтырылганын шийтирлээрден, чепсектегишканын эңдере бүдүрүп соксандырыңа ойталап турар ол фактыны таймырылап турар.

Боттарының күштериниң бүтүрөңдүг, социализм тургузушканыңа улуг тилелелери-биле сорук кирген бистин чурттарыңың улустары боттарың коргутуу азы меделеп чорукту болдурбас.

Бүгү улустарың тайбыңче тилелетирбөс күзөл-чүткүлүг, боттарының каттышкан болган сарп турар күжүңе дайып алган, олар тайбынын болган улустарың айыл чок чорутуу быжыгалаарыңа илелейлг иңг берипкан, боттарының тайбын тургузукту политиказын моон сонгаар-даа чорударлар.

Европа улустарының хөтүлдөңиң тайбың байдалың Европада туруп турар шериг бөлүгжешканын соңу болу дег Европада коллективтиг айыл чок чорутуу системаны тургузарыңа хамыктың дөңсөө хандырыңа туруп болур. Европаның айыл чок чорутуу ажыктыг системаны тургузарыңа арганың чипелерин күзөш, Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелер оң-биле кады ол сорулгага таарышкы дег саналарын эске-даа сонургаалыг күрүнелер-биле калы көрүңгө белеңин илергейлеп турар.

Баштайында СССР-ни, Великобританияны, Францияны болган АКШ-ты кириштир европа күрүнелериниң чамдыкының аразыңа чогутур дугуржулганы кыдыр, Европада чепсектиг күштериниң саны болган таарыштыр тургузулганы сонургаалыг күрүнелериниң аразында тускай дугуржулга-биле тодаргайлаатынган турар сонаны база тургузары ыңдыг сорулгага бараан бооп болур ийик. Моон-биле холбаштыр дөң күрүнелериниң чазактар Баштыңтарының Женева чөвүлө хуралыңа Великобританияның чазаның көдүрүп үндүргөни чогутур саналдарыңа база көргөн туруп болур ийик.

Чепсектегишканын кызыгалаарыңа болган контрольдү Германияның ийи эскелерин кириштирп турар сагындыртыңа тускай зоназын Европада тургузар дугайында айтырып, база бо талашы-биле күрүнелер аразыңа чогутур дугуржушканын чедип алгырыңа оңа кичөөтөйиң ээлдирп турар. Иңдыг дугуржушканы Германияның ийи эскелериниң даштыкы шериглерини үндүрүңи азы оларын санын кызыгалаарыңа, а ол ыңышпа чогутур дугуржулганы сагырыңа эргежок чугула контрольдү тургузуп турган, Герман Демократтыг Республикаының болган Герман Федералдыг Республикаының чепсектиг күштериниң санын кызыгалаарыңа база баш бурунгаар көргөн туруп болур ийик. Иңдыг дугуржулга Европада дүштүрүлүг чоруктарын улам ыңай таарыштырыңа чугула батым болуп ийик. Ол дугуржулга Европаның айыл чок чорутуу хандырыңа негеделериниң дүштүр герман айтырың шийтирлээриниң эң-не таарымчалыг байдалдарын база тургузар ийик.

Соңгу-атлантака блогуңуң киржикчилери күрүнелер чепсектегишканын эңдере бүдүрүңгө чорутушкан, боттарының армияларын атомнуг чепсек-биле чепсектегишканын болган Европада ол бөлүгжешканын шериг-агаар күштериниң түштүг биринге көрдүлөрүн эрткен чылдың декабрда дөңдүр чугаалашкан. Иңдыг батым Европада байдалың чидгендериниң чепсектегишканын улам ыңай эңдере бүдүрүңгө, шериг бөлүктөрүн улам улуу-биле үрүлдүрүңгө утланган деп чүгөни көрөйиң барып болбас. Европаның тайбыңга ынакшыдыг чурттары боттарың чепсектиг күштерин болган шериг бөлүктөрүн кызыр талашы-биле элөөн хей кемчелерини шагда-ла чоруткан турбүжө, ол бүтүңү кылдынын турары ол.

Соңгу-атлантака блогуңуң айтылган шийтири чепсектегишканын эңдере бүдүрүңгө төңчүлү салыр болган атомнуг дайынын кыжанышканын чайддыр деп улустарың негеделериниң удурлаанышканы болуп турар боорта Европаның айыл чок чорутуу эрге-ажыктарыңа канчан-даа таарышпас ол батымын Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелер шийтирлиң-биле буруу шап турар. Атомнуг чепсекти коргудар дугайында дугуржулга чедип алгырың мурнуңа Германияны деңсөөрүн дөң чепсектиг күштер, оон иштинде Герман Демократтыг Республикаының болган Герман Федералдыг Республикаының чепсектиг күштери чепсектегишканын атомнуг чепсек чок болур дугайында сонургаалыг күрүнелериниң аразыңа дугуржушканын чедип алгыңа турарын олар саналап турар. Иңдыг дугуржушканы Европада дүштүрүлүг чоруктарын чымчылдырыңа херөөгө бурунгаар батым болур, герман улустун эрге-ажыктарыңа база таарымшан болуп ийик.

Дөң күрүнелериниң күрүнө талашы-биле улустар аймакдакчыларының аразыңа эрткен чылдың июльда болган октябрда Женевага болган санал оңалдар солчушканы оларын аразында туруп турар чөрдүлөөлөрүн тайбың аргалар-биле, чугаалажышканының арганы-биле шийтирлээр турарыңа талашың күзөл-чүткүлүг илереткен. Оң-биле холбаштыр бир талашыңа, Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелер, эске талашыңа, соңгу-атлантака керээзиниң киржикчи күрүнелер оларын аразыңа тытып келген маргылааларын болган чөрдүлөөлөрүн чүгө тайбың аргалар-биле шийтирлээр деп күзөлөөлөр боттарыңа алгырың улуг ужу-дузалыг болуп ийик.

Тус-тус чурттарың амгы үдө кайы-бир шериг бөлүгжешканын бөлдүрүп болур хамаарылаңа хамаан чокка тус-тус чурттарың аразыңа эки харылзааларын тургузар болган маргылаалың айтырылганы шийтирлээр таарыштыры тайбынын быжыгалаарыңа чугула ужу-дузалыг болуп ийик деп санал-оңалды Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүнелер барымдаалап турар. Ол чорук жокалашкан күрүнелерге оңа хамааржыр. Моон-биле холбаштыр, ыңалың Совет Эвилелиниң, Турцияның, Болгарияның, Грецияның, Албанияның, Италияның, Чехословакияның, Герман Федералдыг Республикаының аразыңа чаалай көз-хөлөө харылзааларын тургузары улуг ужу-дузалыг болуп ийик. Амгыга чедир ыңдыг харылзааларын дөңсөөлө келген күрүнелериниң аразыңа таарымчалыг харылзааларын тургузары база улуг ужу-дузалыг болуп ийик.

Европада айыл чок чорутуу ажыктыг системаны тургузар дугайында дугуржулга чедип алгырың мурнуңа маргылаалың айтырылганы чүгө тайбың аргалар-биле шийтирлээр деп күзөлөөлөрүн ап турган, халлашпа дугайында керээлериң хамаарышкан чурттарың аразыңа чарары айыл чок чорукту быжыгалаарың болган Европа күрүнелериниң аразыңа эргежок чугула бүтүрөң чорукту тургузарыңа херөөгө улуг салымкыны болуп ийик.

Совет Эвилелиниң, Польшаның, Чехословакияның, Герман Демократтыг Республикаының, Венгрияның, Румынияның, Болгарияның, Албанияның чазактары боттарының күженишканын улустар аразыңа тайбынын быжыгалаарың чаалай херөөгө бээр деп боттарының шийтирлиңиң дугайың меделеп турар.

Европаның айыл чок чорутуу сонгаарла

СЭКП-нің XX съездизинге уткуштур

Областың бүгү ажилчы чоннары СЭКП-нің XX съездизиниң
Директиваларын изии-биле таныжып, съездизге уткуштур чаа-чаа
хүлээлелерни ап турар

Патриотчу хүлээлелер

Бызы районда «Тилелге» колхозтун бүгү колхозчулары СЭКП-нің XX съездизиниң Директиваларынын төлөвиленин январь 27-де болгон нийти хураанын улуз кичээлге келип-биле танышкан, боттарынын өртектер саналарын берип, колхоз бугурулушунун тус-тус адырларынын талымы-биле улам бедик хүлээлелерин алган.

Колхозчуларын эң-не улус намызы болуп көрөжөн колхозчу эш Чигжит сөс алган, алдыгы беш чыл планынын Директиваларынын төлөвиленин кайгамчык чаагай сорулгаларын «Тилелге» колхозка онаазык улуз алдары-биле боттандырыныча бүгү колхозчуларын кыйгырган.

Директиваларда маалым баш санын өстүрериниң талымы-биле көрдүнгөн сорулгаларын улуз көдүрүшкүн-биле хүлээп албышаан, 100 баш төрүүр хой бүрүзүндө 110 хураганнары бүгү доруктуур өстүрер болган хой бүрүзүндө 2,1 килограмм дүктү кыргып алып мен деп колхозтун мурнакчы хойжузу С. Бугалай чуталаан. Төсө каларчыны С. Яндараа бодунга быжыгалаан 11 төрүүр төвөлдө 11 болаганнары бүгү менди албышаан, төсө бүрүзүндө 5 килограмм дүктү алырын, хону ажилынын мурнакчыны О. Хаваа анаа быжыгалаан үчүстөктү гектар бүрүзүндө 15 центнерден эвез эвез дүктү алырын хүлээгенер.

Сүт-бараан ферманынын өргөктөжүн эш Седен-оол өрткөн чылда ажил-агы талымы-биле чедишкенин болуп, Бүгү-ани-лелде кезде ажил-агы делгелелерин кайдыраан депштергенге демдегээш бо чылын илек бүрүзүндө 750 литр сүт саарын баа бирги кварталда сүт саарынын планын СЭКП-нің XX съездизиниң ажыттынар хүнүгө чедир күүсөдирин, саанчыларын мурнуудан хүлээгенер. Колхоз баштаар чериниң келжигүнү, чутай өрткөдир бригадалык бригаданы эш Омгуз-оол бо чылын 100 тонна эки шынарлыг чутайнын колхозка бөзөрн бригадалык мурнуудан илереткен.

Нийти хуралга колхозтун 1956 чылда тарылгалынын болган мал бакы өстүрериниң планын чуталаанчы көргөш, пландан ажыр кымылалы 48 гектарын, чигетарааны — 25 гектарын, ногаз айлаан 9 гектарын тарыларын, малы бүгү чүзүн айы-биле пландан ажыр өстүрерин болган мыланын хааван ажилын улам хөгжүдөрн колхозчулар хүлээгенер.

В. ЧУДУМ.

СЭКП XX-ның ажылдап кылган партианын XX съездизиниң Директиваларынын төлөвиленин Танды районун Балгазында «Революцияны чалымын» артедильн малчыны улуз өөрүшкү-биле деткивишаан, улам бедиктен хүлээлелерин алган. Мурнакчы хойжулар Хоней, Бунаа, Шапын-оол олар боттарынын колдында төрүүр 100 хой бүрүзүндө 110 хураганнары өстүрүп, хой бүрүзүндө 1,5—2 килограмм дүктү кыргып алырын хүлээгенер.

Хойжулар амыг үдө чаш хураганнар хүлээп алып кажааларын чыгылап, төрөө хойларга болган хураганнарга ногаан сипенерин чедирип алганнар. Мурнакчы хойжу коммунист эш Хоней алдыгы беш чыл планынын төлөвиленин танышкан, мынча деп чуталаан:

— Мен ам 61 харлыг болдум, 11 чыл шитиле колхозта хой кадарып келдим. Чыл бүрдө-ле шаңыдап, күш-хүнүгө немерде төлөвлөп ап келдим. Кыштагаларынын чылым-на баш бурунгаар бедиктеп амырынга чачыккан мен — дээн. Малчынын оон ыңай уламчылап чуталаанын:

— Хонюнуң кажаазы чыгып, сонгаларыг, бус үер хойлардыг, өзөн өй-өйлө үндүрүп турар мен. Төрөөн хойларга бээр ногаан сипен берген. Чаш хураганнар азыраа 1100 моонлаа ногаан ыш бүрүзүндө бедиктеп алган мен. Хойларыг эртенге немерде чөм берген, хүндүс далбылаан оларга кадарып турар мен. Мээ малым хур. Ам менде быжыгалаан 603 баш хой бар, бо чылын төрүүр 100 баш хойдан-на 110 хураганнары менди өстүрүп, хой бүрүзүндө 2 килограмм дүктү кыргып алып дээн сөзүмү күүсөдир шыдаар мен.

С. ТАНЫН-ООЛ.

Брак Тожуже

Райпо-биле керээс Бугаар Ленин аттыг колхоз Тоора-Хемче 15 тонна чык сөөртүр. Колхоз баштаар чери (дарыгы эш Бончу) 24 азытты семирталге тургузуп, азыт транспортунуң бригадалык орнаылашкан, бедиктеп ажилын баш бурунгаар чоруткан. Бригадала транспорт ажилын эки билер колхозчуларын быжылааш, бригадалык эш Дентур-Баранын томулган.

Бригада январь 25-те азыттыккан. Туран-биле Тоора-Хем аразында ийи халтап чорутуп болган чык сөөртүгөсүн съезд ажыттынар бетинде доозар деп хүлээге алган.

М. БЮРЮ.

Каа-Хем районда

турарлар. Инектик кышкы байдалы эки болган саар инектер хүнде 15 литр сүтү берип турар.

Ворошилов аттыг колхозта эш Пихенко өргөктөжүн сүт-бараан ферманынын малчыны маалым продуктунун бедидер, күжүн аргысыз дээн кымылакай ажылдап, сүт саалдымга чаа чедишкенин чедип ап турарлар. Чижээ, саанчылар эштер Бериза бодунга быжыгалаан инек бүрүзүндө чартык айда 1600 литр, Чернова — 1700 литр ажы сүтү саганаар. Фермада 1000 литрден эвезин эвез сүт саап ап турар саанчыларын саны өсүп турар. Мал чени сипен сөөртүрүнө 6 шавактыг азытын быжыгалаан. Фермада 15 конуктуң мал чениниң курдавырларын тургускан. Мал чени сөөртүрүнө М. Патраков болган эскелер-дээн эки ажылдап, четтир санын мал чени-биле доктаамал хандырып турар. Колхоз баштаар чери саар инектериниң азыраанниң саанчыларын күш-ажилын эде тургузуп, саанчы болуп күзелин илереткен комсомолчу-аниктар Мамонтова, Сорокина, Нечаева убагышкыларын болган эскелер-дээн быжыгалаан. Дуржулгалы саанчылар Патракова, Бериза, Чернов олар анык саанчыларга арга-дуржулгалын берип турар. Ичканган комсомолчу-аниктар саалдаа эки түндөлдөрн өртүрүп, саала ажилында мергежил турарлар.

Малотов аттыг колхозта эш Яковлева-ның удууртанын орооду бригадалык ногаз шадеринде 20 ажыг тонна эекти төккөн болган ногаз расаддалары өстүрер чылтыкылы чери бедиктеген.

Бедиктеп ажилынын чорудурунда эштер Даченко, Долгова болган эскелер-дээн ичкештиг кыргыч, хүн норманын 120—130 хуу күүсөдир турарлар.

Хрущев аттыг кезде ажил-агы артедильн дуржулгалыг анычын И. Шокий колхозтага хой орулга кириер деп хүлээге алган, ол хүлээлени ийи катан ажыр күүсөткен.

С. МААДЫ.

Чедишкенин быжыгалаар

Чөөн-Хемчик районунун коллектив Коммунист партиянын XX съездизинге чедишкенин ужуражыры-биле садыг ажилдакчыларын социалист чарыжын калбарткан. Райпо-ның ажилдакчылары садыгын културалык бедидер, калбак хергелдеп үлөтүр болган азы-чөм барааннарынга хергелчелерин негелдерин хандырып дээн демсепип турарлар.

Садыг ажилдакчыларын социалист чарыжын калбартканын болган алган хүлээлелерин боттандырып дээн күженишкенин ажилдакчынын түңдөйлөгө райпо өрткөн чылдын бараан саарылгалынын планын ажыр күүсөткен. Нийтиниң ченинге черлерин планын баа ажыр күүсөткен. Райпо кезде ажил-агы продуктуну садып алып ажилды орнаылаштып чоруткан.

Садыгын културалык бедидер, чонунуң бараанга негелдеп хандырып дээн демсепке хой-хей садыг ажилдакчыларын эки көргүзүлгө чедип алган. Чижээ, раймаг өргөктөжүн эш Бобылева, садыгы эш Данилова, Хорум-Дог магалынын өргөктөжүн эш Койгородова, район төвөгүлде азы-чөм магалынын өргөктөжүн эш Данило олар бараан саарылгалынын планын үргүзүп ажыр күүсөдир, боттарынын кымылакай ажилы-биле чонуну ынаашымын чаалап алганнар.

Райпо баштаар чери районунуң ирак черлеринде турар малчыныны өргөктөжүн чутула хергелдеп барааннары-биле уткула чок хандырып сорулга-биле ынаар дыка хей барааннары азыт транспорт-биле чедирерин орнаылашкан. Ол черлерге азыт транспортун үргүзүп чорутуп турар. Бараанга районунуң ажилчы чонна-

рынын негелдеп хандырып улам ыңай экижидер-биле Чөөн-Хемчик районунуң коллектив Кызыл торпозунуң ажилдакчыларын социалист чарымын кыймыр-ган турган.

Чарымын түңдөйлөгө Чөөн-Хемчик районунуң коллектив эки түңдөлдөрн чедип алган. Социалист хүлээленин төлөптү боттандырган дээн Чөөн-Хемчик районунуң коллектив облотресо-ның баштаар черинде макталган алган. Чарышка тилекчи болган дээн районунуң 35 ажилдакчылары 15417 рублдың акша шаанын алган.

Садыг четишкын калбартырынга, оон културалык бедидеринге райпо баа эки түңдөлдөргө болган. Райпо өрткөн чылын Чадаана хойрайда чаа раймагты болган тоосторонны ажилдаа кириген. Ам үдө үлөргөш отандык салыматтыг тулуун доозар деп турар.

Дузааар ажил-агын хөгжүдөр талымы-биле райпо баштаар чери багай эвез ажилдаан. Оон түңдөйлөгө районунуң хааван азыраа фермазы өрткөн чылын райпога дыка хей орулганы берген. Нийтиниң ченинге черлериниң ченинерин артык хаваннар чергеринге чып ажилдаан чык өртөктөг болган эки шынарлыг хааван эдил ап арган берген.

Чонунуң калбак хергелдеп үлөтүр болган азы-чөм барааннарынга негелдеп хандырынга чедип алганга бо баштагы чедишкенин улам быжыгалаар болган партиянын XX съездизинге чаа-чаа чедишкенин ужуражыры Чөөн-Хемчик районунуң бүгү ажилдакчыларын чутула сорулгазы болур.

С. СЕРИН-ООЛ.

Нүш-ажылчы сорук киришкын

Танды районда Сталин аттыг колхоз 1955 чылда 1336 муң рубль орулгазын болган, оон шитиле мал ажилында кирген орулга миллиондан ажыр турар. Эрткен чылын колхоз нийти-биле 1700 хойга үш, 150 инекке ийи, 60 бызаага бир кажааларын немерде тудуп алган.

Бо чылын чурттага болган културалык амырлар туугуларын алдыга, малга элөөн каш чаа кажааларын кыргып колхозтун бугурулуш планында өртүргөн. Ту-дугга мын бедиктеп-биле тайгада 40

ажыг киж ажилдап турар, олар бо хүн-гөргө чедир 600 кубометр мышты бедиктеген.

СЭКП Төн Комитетиниң ажылдап кылган алдыгы беш чыл планынын талымы-биле Директиваларын төлөвиленин танышкан, колхозчу малчынар улам күш-ажылчы сорук кирген. Нийтиниң малын менди болган хүр чык амырлар, төртүңгөн чаш малды бүгү доруктуур алып чорук малчын бүрүзүндө кол сорулгазы кылдыр тургустууган. Оларнын сөзү боттук ажил-херектен кырышпас.

Күш-ажылчы белек

Чадаана райдултур комбинатынын чааанылга чехи кылгаларын чоюка чедир-ле хой-биле ажилдап турган, ам мында азы бүгү машиналар болган семпентар бар аларган. Ол болза, ажилдын темпизин дүргөттишкан, шынарлыг, хой продукция бүдүреринге улуг идиг болган.

Чонга калбак хергелдеп барааннары бүдүрерин ол чех 1950 чылдындан үш катан көзүткөткөн. Эрткен чылын продукциянын бөт-үнөөн 5,6 хуу чигетиниң чедип

алган. Чааанылгынын нарын чүдүлдерин кылгаларыг мастер болган эш Ефремовский ышкан мурнакчылар чехе хей, эш Южков ам 1957 чылдың санында ажилдап турар.

Чаа беш чылдың планынын талымы-биле СЭКП-нің XX съездизиниң Директиваларын төлөвиленин танышкан, коллектив кварталдың бүдүрүлгө планын февраль 14-те күүсөдирин хүлээген. Ол болза, съездизиниң ажыттынар хүнүгө күш-ажылчы белек болур.

Чонуну күзөл соруу — партиянын планнарында

«Тыва тудуг» трестизиниң туугулары СЭКП-нің XX съездизиниң ССРЗ-ның улус ажил-агын хөгжүдөрүн алдыгы беш чыл планынын талымы-биле СЭКП-нің XX съездизиниң Директиваларын төлөвиленин бүгү совет улус-биле калы ызы-биле деткип турарлар.

Ол төгүтүг документи-биле танышкан хей кижиги хураалар трестизиниң туугу объектилеринде, чехтеринде, үчүстөктөрүндө болуп турар. Директивалар-биле танышкан ону амырларга чедишкенин боттандырынга болган Коммунист партиянын XX съездизиниң төлөптү ужуражырынга туугуларын хей кижиги коллектив чангыс эл-сепкидин илереткен турарлар.

«Тыва тудуг» трестизиниң өргөктөжүн ичкеш эш Филатов коллективниң хураалыг сөс алган, алдыгы беш чылда туугуларын мурнууда садыгын сорулгаларын амырларга чедишкенин кыйгырган. Совет кижиге чырык, делгем, элтиг, чараш бакыг херек. Ол негелдег төлөптүг болуп туугуларын алдарыг херек, анык үндөшкөн, туугуну темпизин дүргөдир, оон шынары экижидер болган өрткөн чигидери бистериниң үндөш сорулгазы болур — деп ол чуталаан.

Трестизиниң дашчыны боттир эш Чукановтуң чуталаан туугулар улуз кичээлге-биле кылган. Оон чуталааны болза.

— Коммунист партия болган Совет тааза совет кижиги дугайында доктаамал салгып салып турар. Бодун кыял дугайында салгып салышкындылар артык улуз болган үндөш сорулга бистиги партиямызга чок. Ол ала салгып салышкынны бистер боттарымызды тургузучу ажилымыз-биле харымлаар ужуруг бис. Партиянын салган сорулгазында — чонуну күзөл соруу илеретилген. Бо сорулгазы күүсөдиринде артык алынды болган улуз күзөл соруу совет кижиге чок. Ичканган дашчыларын бригадалык бүдүрүлгө планын үргүзүп ажыр күүсөдир, а мен бодум ийи норманы күүсөдирин хүлээп тур мен.

Индирге проаб эш Байр-оол үнүп келген. — Директиваларын төлөвиленин кол-лективниң бүгү келжигүнери-биле бир дөм ызы-биле деткип, хүлээп ап тур мен. Директивалар бистериниң улуз ажилдарын чаа программалык-биле чепсептештишкан, ону чедишкенин боттандырынга бистер сорук кирип турар-дыр. Ичканга оон бис боттандырып-лаа ужуруг бис, чүгө дээрге Директивалар бистер боттарымыстың аас-кежиктиг амырларымыстың улам-на чечетелишкенин көрүп турар бис.

Туугуларын коллектив Директиваларын төлөвиленин хүлээп албышаа, туугуну темпизин дүргөдир, күш ажилды рационалдыг орнаылаштырып улашкан элөөн хей саналарын кыргылаан. Чижээ, мын бедиктеп турар черлеринде болууга пилорамалар тургузырыг өргөктөжүн чутулаан санал бергенер чуталаан. Чүгө дээрге ол чорук туугунуң өрткөн 15—20 хуу чедир чигидер арганы берип турар.

Коммунист партиянын XX съездизинге төлөптү ужуражып дээн социалист чарыжын туугуларын коллективне калыбарган. Чарышка эштер Балзанын болган Пукановтуң баштагы дашчылар баштаалар, эштер Малышеваны болган Кошаровуң баштагы шугаатруулар бригадалары шыгырап турар.

А. ЛЕПЕШКИН.

Бедиктен хүлээлелер

ССРЗ-ның улус ажил-агын хөгжүдөрүн алдыгы беш чыл планынын талымы-биле СЭКП-нің XX съездизиниң Директиваларын төлөвиленин Чаа-Хөл районда «Тилелге» кезде ажил-агы артедильн колхозчулары улуз көдүрүшкүн-биле танышкан. Январь 27-де болган нийти хуралга чүсө чуталаан кижиги бүрүзү, улам бедиктен хүлээлелерни ап турган.

Колхозтун сүт-бараан ферманынын өргөктөжүн эш Саидыг бо чылын инек бүрүзүндө 850 литр сүтү саап алырын хүлээген. Мурнакчы саанчылар Чадаанай биле Селиппаа олар боттарында быжыгалаан инектериниң бүрүзүндө-не муң литрден күдү эвез сүтү саап алырын чуталаан.

Часык хову ажилыга бедиктеп илөөк эки орнаылаш турар. Тараз култураларын үренин чедир, кезде ажил-агын машина чепсеп септелгелерин графиз Бугаар кылып турар. Дарган эш Давла съездизиниң ажыттынар хүнүгө чедир 40 илкерден, 10 тергелерин, 8 акдыкчыларын септээрн хүлээген.

Колхозтун туугу бригадалык өрткөн чылын эки ажилдаан. Бо чылын туугуларын хергелдеп мынган 600 кубометр февраль 14-те чедир бедиктеген, оон деп кезинде хейн туугу шадеринге сөөртүп алган турарын бригадалык бригадир эш Бускааи демдеген.

М. ДАЙГЫРНА.

ПАРТИЙ ЖИ АМЫДЫРАЛ

СЭКП-ның Кызыл райкомунуң пленуму

1956—1960 чылдарда ССРЗ-ның улус ажил-агын хөгжүдөрүн алдыгы беш чыл планынын талымы-биле СЭКП-нің XX съездизиниң Директиваларын төлөвиленин январь 27-де болгон нийти хураанын улуз кичээлге келип-биле танышкан, боттарынын өртектер саналарын берип, колхоз бугурулушунун тус-тус адырларынын талымы-биле улам бедик хүлээлелерни алган.

Алдыгы беш чыл планынын талымы-биле СЭКП-нің XX съездизиниң Директиваларын төлөвиленин районунуң бүгү ажилчы чоннары колхозтарга, ферма-ларга, бригадаларга, МТС-ке, албак черлеринге таныжып чуталааннар. «Тилелге» колхозтун даргазы эш Чудум, Чылаов аттыг колхозта партия организаци-оннары секретары эш Игнатев, «Х улуз хураал» колхозта партия организаци-оннары секретары эш Секин-оол, «ТАРН XII улуз хураал» колхозта партия организаци-оннары секретары эш Иванов, «Черби» колхозтун даргазы эш Шустов, СЭКП райкомунуң секретары эш Норбу болган эске-дээн эштер Директиваларын төлөвиленин районунуң ажилчы чоннарынын ортузунга чаа чоталакчы улуз көдүрүшкүнү хайыларып үндөгөн, районунуң бүгү малчы-нын, таракчыларын Директиваларын чуталаанчы көрөш чаа-чаа бедиктен хүлээлелерин алганнар деп пленумга демдегенер. «Х улуз хураал» колхозтун мурнакчы саанчылары Серенмаа, Алайбан оларга онааган инек бүрүзүндө ортузунга 1500 литр сүтү саап алып деп хүлээге алган. Ол-ла колхозтун Оттуу-Дашта сүт-бараан фермазы саар инек бүрүзүндө ортузунга 1200 литр сүт алып деп баа колхозтун хойжулары хой бүрүзүндө 2 кг. дүс алып деп хүлээге алганнар. Ол ышкан Сталин аттыг колхозтун сүт-бараан фермазынын ажилдакчылары саар инек бүрүзүндө 850 литр сүтү баа колхозтун мурнакчы хойжулары хойдуң 2,5 кг-дан эвезин эвез дүктү кыргып алып деп хүлээге алганнар. Мурнакчы хойжулар Доруума, Хүрбе-Сарыг төрүүр хойдан чылда 2 катан хураган алырын хүлээгенер.

Чедире «Тилелге» колхозтун келжигүн 75 харлыг Монгуш Чигжит — мен ажилдап шылаас болуума-дээн, мээ олодарым, уругтарым ажилдаалар. Бо канчаар-лаа ажалок улуз сорулгазы күүсөткен турарын көөр мен — дээн. Директиваларын төлөвиленин чуталаанчы тура, районунуң партия болган совет органнынын ажил-чорудууларын коммунист бүгү талымын аналдып, чамык колхозтарын болган Кызыл МТС-тин ажилында улуз четистерин илереткенер.

Часык тарылгага бедиктеп районда дыма кошмак чоруп турар. Кызыл МТС (Директор Сухачев, партия организаци-оннары секретары Иванцов) тракторлар септелгенин чүгө 53 хуу, кезде ажил-агын эске-дээн чепсеп-херекселдериниң септелгенин чүгө 49 хуу күүсөткен. МТС чүгө

Часык тарылгага бедиктеп районда дыма кошмак чоруп турар. Кызыл МТС (Директор Сухачев, партия организаци-оннары секретары Иванцов) тракторлар септелгенин чүгө 53 хуу, кезде ажил-агын эске-дээн чепсеп-херекселдериниң септелгенин чүгө 49 хуу күүсөткен. МТС чүгө

Комсомол организаци-оннарынын ажилын экижидер

Чөөн-Хемчик районунуң үлөтүр комбинатында комсомол эге организаци-оннарынын ажилын экижидер турар. Оон секретары эш Нехода бүдүрүлгө ажилдап турар комсомолчуларын болган аныктарын ортузунга комсомолуң политикажыла-гелг болган културалык-массалыг ажилдарын байг чорудуп турар.

Оон түңдөйлөгө чамык комсомолчуларын болган аныктарын талымында ажил нормаларын чедир күүсөткен, о ышкан күш-ажылды сагыла-чуртуну үрөөр, арагалаар болган аморалдыг үлөдигер кылып чорутуп фактылары бар. Комсомолчулар Монбу-оол, Вороников, Чихеев олар ажил нормалын үргүзүп күүсөткен, күш-ажылды сагыла-чуртуну үрөөр, арагалаар чорукка хандып келген. Ичканга комсомол эге организаци-онна бо кижилерин дугайында кандыг-дээн хемчиг албаан.

Комсомолчуларын болган аныктарын ортузунга социалист чарыштарын калбартып, оларын бүдүрүлгө мурна-

чык тарылга ажилын борастан эрттирген, күзүн тараа култураларын ажалгайыга киржир боордан эске, колхозтарга мал чени бедиктеп ажил-агын, сүт-бараан фермазында болган ногаа ажилында хей күш үндүрер ажилдарын механайзаа талымы-биле ажилга барык кырышпейн турар.

Районунуң колхозтарын тараа култураларын үренин уруп алырын нийти-биле күүсөткен болза-дээн, ол үрени-нериң шынары дыма куу, ногаа халтап темпизиги култураларын үренин район четче тыттынып албаан, мынган кукуруза үренин районда чок, картофель үренин чүгө 54 хуу бедиктеп алган.

Партия райкому болган райкомунуң дээн ажил-агын кошмак удурутуп турар деп пленум демдеген. Райком секретары эш Игнатев, райкомунуң даргазы эш Байр-оол болган районунуң эске-дээн удурутуп ажилдакчылар суугаарга баар боорда башка фермада, бригадаларга чорба. Кезде ажил-агын эрентей удурутуп турарын ужурунда чамык колхозтар чамыгы «Бай-Булуң», «Бал-Хем», «Черби», «ТАРН XII улуз хураал» мынкан колхозтар боттарынын шитки курамыларын ам-лаа чепсеп ажилдап турарлар. Мал кыштагаларын районунуң чамык колхозтарында дыма багай чоруп турар. Мал чени кыштагалары сөөртүп албаан, эки шынарыг концентраттыг болган мышкыг ченер чок, мал кажааларын сөөк. Малчыларга чуртаар бакылар туугу чедишес. Малдык продуктуну чоруп дымка куу. Ичканга «ТАРН XII улуз хураал» колхозтун шөөр малчынын ортузунга колхоз алырын элөөн илереткен. Оон уугулар талымы-биле мында мал экичелери кошмак демсеп чоруткан.

Четистерин илеретип шүгүмчүлөшкөн, ол четистерин чалдыларынын кезде ажил-агын бүдүрүлгөдөрн чедирип илкерген шитки айткан. Директиваларын төлөвиленин ажилчы кижиги бүрүзүндө, колхозчу бүрүзүндө медерелгелер чедир, колхозтарда ажилдакчыларын турар кезде ажил-агы кулавырын илеретип тыварыча беш чыл планынын онаагаларын боттандырыпчыне улашкан шитки-ниң пленум хүлээп алган.

Партиянын VI област конференциямында Кызыл районунуң партия организаци-

Садыг кадрларының практиктиг белеткеленче кичээнгей салыр

ССРЭ-нің уауе ажыл-агыйын хөгжүрүшүнүн алдыгы беш чыл планынын талаа-биле партиянын XX съездинин Директиваларынын төлөвилеги уауе ажыл-агыйын бүгү адырларынга ажылдаар тускай эртеминг кадрларын белеткеленче оза кичээнгей салган. Чүгө садыг-кооперация школаларын беш бо чылым азы-бүрү профессионадын 46500 тускай эртемингери доозун үнөр.

Алдыгы беш чыл планынын талаа-биле партиянын XX съездинин Директиваларынын сөзү садыг ажылдаачыларнын мурнуна уауе сорулганы салган. Ол сорулганы чедишкенин шийтирээрлиг садыг адырларын белеткеленче оза кичээнгей салган. Бодунун туруп келген үеинин мургуна школа областын садыг-кооперацияларында ажылдап турар мергежилдик дыка хей садыгчыларын, белеткеленчир, бухгалтерлерин белеткеленче. Доозукчуларын шийтиркен дыка хей кичээлдер боттарынын кызыкмаккай ажылдары-биле шыгалар, чонуну ышакшылар болган хүндүлгелер чеди алган. Оларга эштер Макарова, Зимоны (Бай-Тайга), Боякова (Бин-Хем), Уйукай (Кызыл), Датай-оол (Мөңгүн-Тайга), Дову (Өвүр) хамаарыт.

Ычарга садыг кадрларын белеткеленчир херээде уауе четистер бар. Ол четистерин кол чылдаганын сургууларын практиктиг белеткеленче оза кичээнгей салбайн турарында болур. Теориянын практика-биле холбаттары багы тургузган. Теория талаа-биле өөрелденген дооскан сургуулар областын хергелдер нийтиледеринин шугунуна ийи ай хуусаагы практиканы эртки турар. Ол болза школага өөренип алган билгин практиктиг ажыл-биле быжыгыларын болган доозукчуларын бүдүрүшкө ажылынга өөрелденген чүгүлө чепсөө болур.

Ычарга-даа өөрелденген бо чүгүлө ажылы өбнотребсоюз оң чогур негелденген чедир органиставай, ону ала-чагаарлаашкынын орунче кирип турар. Доозукчуларын райполарга практика-кадык чогур тургунада өбнотребсоюз-тун баштаар чери практиканы органиста-таар болган эртерин талаа-биле эш. Дажы-Норбута баштаган комиссияны тургузуп турар. Комиссия бодунун ол хуузаа-кай күтүспей, органиста чок ажылдап келген.

Чиге, эртерин чылым өбнотребсоюз-тун баштаар чери доозукчуларын практика-тын 10 райполарга эртеринин до-тааткан. Ол райполар боттарынын органиста ажыл-агый талаа-биле практика

эртерининг таарымчалыг болуп турган. Ычарга-даа эш Дажы-Норбу баштаар черин шийтиркен херекке албайн, хей-хей сургууларын оларын боттарынын күзөөн-биле Мөңгүн-Тайга болган Току-же чоруткан. Бо черлерге практикалап барган кижилер эки түнөөдү көргүсөөн.

Өбнотребсоюзтун ажылдаачылары болган комиссиянын кежигүнери районнар-га үргүчү чоруп турган хирээнде-ле мында практикалап турар сургууларын дугайын сонугуравай, оларга дуулаш-пайн турган.

Хей-хей райпо баштаар черлери садыг школанын сургууларын практиканын эртерининг багы кирип, оларын практиканын планын боттарынын ту-разы-биле үрөп, ыңдыг азы арга-биле оларын практиктиг белеткеленче шы-тып кадып турган. Бо талаа-биле Танды райпо (баштаар черин дарагы эш Панфилов), Бин-Хем райпо (баштаар Уау-Хем райпо) болган. Боттарынын эш Бутенко оза багы кирип турар.

Чиге, эш Панфилов практиканын чурттаар бажынын үр үеде берейн турган. Оң хараа-биле олар каш хонус иштинде ажылдашкан. Эш Панфилов практиканын планын боттарынын ажыл-биле хандырбайн, а районун аар-саар ажылдарын кыдырып турганын илереткен. Садыг салбырын өөреникчи эш Калинин магазинге садыг практиканын эр-терин ужурап турган, а харын столова-га кара ажылын кичинин хуузаагынын күтүспей турган.

Мындгы азы факт Уау-Хем райпо-зунга турган. Чиге, бухгалтер салбы-рын өөреникчи эш Артемко практи-канын райпоңу бухгалтерин черинге эр-терин турган столовага официанткайп турганын илереткен. Сургууларын практиктиг ажылга кичиндигин мындгы азы тоомча чок көргөн чорук хей-хей доозукчуларга кадык-даа ажык дуузын берген. Практикалап турар сургуулар өөрелденген дооскан ол-ла райполарын боттарынга кезип ажылдаар апаар деп чү-вени райпо баштаар черлеринин дугу-ручуларын утуп турары кайтамчы.

Садыг-кооперация школанын бо чылым доозар өөреникчилери боттарынын практи-каын февраль 13-те чер-черге агаар. Оларын практиктиг өөрелденгенге уауе дуулашкыны көргүзери райпо баштаар черлеринде негеткен. Бо негелденген чедишкенин боттарында райполар бот-тарынын ажылынга эртерин чылдарга тур-ган четистерин шийтиркен уузааар хер-ек. Практиканын чурттаар бажы-лар-биле хандырар, оларын тускай эр-теминин азы-биле тус-тус ажылдарга практикаларын эртерин чүгүлө. Теория-дык билгин практика-биле быжыгылар болган байдары оларын он сонугаргы чедишкенин ажылдарын үнденип деп чүвени утуп болбас ужурап бис.

П. ХОЛДОВ,

садыг-кооперация школанын директору.

Агро-зоотехниктиг өөрелденген шынарын экижидер

Сагыш салбастан

Партия биле чазактыг кедээ ажыл-агыйын мурнуна салган сорулгаларын күтүспейн колхозчуларын агро-зоотех-никтиг билгин бедилер уауе ужура-дыт. Ындыг турбуже, Тес-Хем районун колхозчуларын колхозчуларын бо мае-галыг өөрелденген мынчага чедир чогур негелденген чедир турган. Колхозтарга агро-зоотехниктиг курстарын өөрелден-ген баштайгы чылда органиста-даа, оларын ажылын ала-чагаарлааш-кына киригенин 5 чылдар түнөө чок өртөн. Районда машина трактор стан-циянын талаа-биле курстарын ажылын экижидер дээш кадык-даа хемчегер ала-баан.

Бо чаз өөрелденген чылымда Сталин ат-тыг колхозта өөрелденген чогур үеинде өг-дөө болган доктаамал кичээлдер турар. Колхоз баштаар чери (дарагы эш Дочун) дынакчыларга таарымчалыг байдалды тургузуп, кичээлдерин көргүзүп мате-риалдары-биле хандырар берген. Ында агро-ном эш Мухомов курстун органистагы болурунча уауе кичээнгей салып турар.

Өөрелденген кичээнгей салыр

Уау-Хем районун «Партиянын XIX съездин» кедээ ажыл-агый артелинин колхозчуларын агро-зоотехниктиг өөрелденген 1953 чылдын сөөлү айында чегерлэп эртерин чылым тугуна чедир чазык-даа катап болган. Агроном эш Костриков бо талаа-биле кадык-даа ажыл кылбаан.

Орол бригаданын кежигүнери агро-зоотехниканын бадун чуртунарын беши эки-сигедейл албаанында картофель, погача култураларын дүжүдү бедилер талаа-биле боттук ажылдарын чорутуп шыдаайн келген.

Малчыларын зоотехниктиг өөрелден-

Ленин аттыг колхозтун дарагы эш Би-че-оол, агроном эш Борисов олар курстун ажылын үнөөл көрбөнгөндө хову ажы-лынын бригаданын кежигүнери өөрелденген органиста чок байдал-биле орай-дыг агаарыткан. Ол-ла колхозта зоотех-никтиг өөрелденген амдыга чедир ажылын ага-лааган. Зоотехниктер эштер Балчар, Ара-каа олар бажынын ажылын удуруту хуузаагынын күтүспейн турарлар. Ол ыш-кай Калинин аттыг колхозта өөрелден-ген багы органиста-тынган.

МТС-тин кол агроном эш Хунданов, зоотехник эш Писарев олар колхозтарга ховар барып, колхозчуларын өөрелден-генге сагыш салбайн турарлар. Кедээ ажыл-агый талаа-биле колхозчуларын билгин бедилерин кол күшү салбайн бедиленин уламында районун колхоз-тары малдан болган тараа културала-рында кончүг эвээш санын продукт-ларын ап турары таарыгаа эвес.

З. САГААЧЫ,

«Шынын» корреспонденти.

Курстун ажылы сулараан

Чөөн-Хемчик районун Жанов аттыг кедээ ажыл-агый артелине колхозчуларын агро-зоотехниктиг өөрелденген эртерин чылым оялбырдын агаарыткан. Оң бээр чү-ге 3 кичээлдер эртерин.

Дынакчылар кичээлдерге четче кел-бейн турарлар. Оларын колхоз баштаар

чери чугула көргүзүп материалдары-биле хандырбайн.

Өөрелденген шынаары дээш колхоз баштаар черин-даа, агроном эш Ис-метьевтин талаа-биле чогур хем-чегер албайн турар.

Н. ДЕЛЕГ-ООЛ.

Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чылы» колхозунда эш О. Очур-оолдун айтырыгларына харылар

Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чылы» колхозунда эш О. Очур-оолдун айтырыгларына харылар

Фото С. Феоктистову.

Кедээ ажыл-агый артелинин Уставын шыңгы сагыр

Коммунист партия болган Совет чаз-зак колхозтарын нийтиркенген ажыл-агыйын дүргөн хөгжүдери дээш, оларын органиста ажыл-агыйын улам-на быжы-лаары дээш үргүчү сагыш салып келген болган салып турар. Бо сорулганы ам-дыралга боттарында колхозтарын бүгү талаа-биле быжыгыларын үнденип — кедээ ажыл-агый артелинин Уставын шыңгы сагырын хамыктыг мурнуна чер-черин партия, совет органиста-ларын удурутуларын, МТС-терин директорларын болган колхозтарын баштаар черлеринде партия болган чаз-зак негеп турар.

1946 чылда ССРЭ-нин Министрлер Чү-вөлдүн болган Коммунист партия-нын Тен Комитетин «Колхозтарда кедээ ажыл-агый артелинин Уставын хам-дырышкынын уузааар хемчегер дугайында» доктаамал артерде улаш хамдырышкынын тодарай илереткен. Ол доктаамал амдыралга боттарында талаа-биле бистин областын партия, совет органиста ууау ажылдарын кылган. Мындгы-даа болза, бистин областын чам-дык райондарын колхозтарда кедээ ажыл-агый артелинин Уставын хамдыр чорутканын фактылар ам-даа бар.

Кедээ ажыл-агый артелинин Уставын хамдыр чорутканын болуп турар кол чылдаганын чүдө? СЭП райкомары, райкумнар, МТС-тер болган колхоз-тарын баштаар черлери артердеги У-ставын шыңгы сагыш талаа-биле мас-са-политиктиг ажылдарын кошкатканын болган нийтинин өңчү-хөгжүшүн камгалаарын ху-бун чорутканын су-ларатканын болган турар.

Уау-Хем районун чамдык колхозтарын кедээ ажыл-агый артелинин Уставын шыңгы сагышын турарында нийтинин чамдык, өңчү-хөгжүшүн кара-а-ажы-таар, самчылдап чарып чүдөдөр бар. Чиге, Киров аттыг колхозтун нийтир-кенген мурнуна 1955 чылда 450 баш малдын байлаар барганы билдирген. Ол ышкыш «Партиянын XIX съездин» кол-хозтун 18 баш малы самчылдатынган. Районун чамдык колхозтары 149 муң ачыл рублун өрелерин түс-түс ки-жирден болган органиста-ларын үр-гө-нү иштинде негеп албаан. Калинин ат-тыг колхоз — 47 муң, «Күш-ажылдык хосту» колхоз — 66 муң рублун өр-елерин негеп, нийтинин ажыл-агый хөгжүдери херээге ачылганын турар.

Өрелерден агаарда, районун колхозта-рында самчылдап акканын түнү баа-ла-ла эвээш эвес. Чиге, Жанов аттыг кол-хозтун кежигүн Топчун-оол — 9200, Серин-оол — 4500 рубль өртөктүг кол-хозтун өңчү-хөгжүшүн болган малын сам-чылдап чарыгалаан. Ол ышкыш Калинин аттыг колхозта Топчун-оол — 16000, Шакар-оол — 2700 рублун самчыл-да-лын кылган илереткен.

Районда колхозтарын хей кезин кол-хозчуларын Күш-ажыл дептерин үнөөл көрбөй, ону күш-ажыл кыдыр колхозчу-ларга амдыга чедир тышпал бербөөн бол-ган ол дептерге колхозчу бүрүзүнү ажылдап алган күш-хүннерин бижин бер-ип турар дугайында кедээ ажыл-агый артелинин Уставын негелденген күтүспей-пайн турар. Оң-биле колхозчуларын колхоз бүдүрүшкенин идекейлиг кирип сонугураган суларап турар. Колхозчу

бүрүзү бодунун күжүн үндүрүп турган ажылдап алган күш-хүннерин недела, ай санында билип ап, Күш-ажыл дептеринге бижин ап турар чуртуну колхозтар баштаар черлери шыңгы сагырын чүгү-ла.

Күш-хүннерин кайы хамаан чок сам-чылдап төтөгөдөр чорутар колхозтарда база бар. Чиге, Калинин аттыг колхоз-тун баштаар чери автомашина чолдаты-гы колхоз кежигүн эвес эш Несветаева айда 200 рублун бербешан, артер У-ставын үрөп, 40 күш-хүн. «Партиянын XIX съездин» колхоз механик (колхоз кежигүн эвес) эш Номинге 25 күш-хүнү санап берип турарын шын эвес. Ындыг байдал Жанов аттыг болган ес-ке-даа колхозтарда бар.

Колхозчуларга акканын болган продук-тарын аныскап бээрде, оларын ажылдап алган күш-хүннерин барымдаа-лар деп артер Уставында тодарай ай-тып турбуже, Калинин аттыг колхозтун баштаар чери күш-хүннерин миним-уму беши күтүспейн чамдык колхозчу-ларга авансынын берип турганы-биле 2819 рубль түнүг акканын артыкка чарыгалаан.

Мал ажылында кирген акша орула-нын 25 хуу хирезин малчынарга квар-тал санында авансы берип турарын колхозтарга СЭП ТН-ның сентябрь Пле-нуу сүмөлөөн болбай. Колхозтарын хей кезин малчынарга тускай авансынын бер-бейн, харын авансыга берсе чогур тус-кай санын акканын еске чарыгалаарже кирип, оң-биле малчыларын сонугу-галын куудалып турар. Малын бүрү-зүн сонугураган бедилер дээш колхоз-тарын дарагаларын ху-бунун сагыш-са-лымшкынын кошкатканын ужурап.

Колхозтар ревизия комиссиялары — артер Уставын чарак огу дег камгала-рынын контроль органнын бирээни болур. Ындыг турбуже районда кедээ ажыл-агый артелинин ревизия ко-миссиялары боттарынын хуузаагынын су-уу күтүспейн турарлар. 1955 чылда Жанов аттыг болган Калинин аттыг кол-хозтарын ревизия комиссиялары чүгө 1-2 удаа четче эвес ревизия кылган. Чам-дык колхозтарын ревизия комиссиялары ревизия кылдыр, чүгө кварталда нийти-лгн малдын баш санын санаары-биле, эвес колхозтун кассанын артышкынын хызын көөрү-биле кызыгаратыншып тур-ар. Колхозтун нийти өңчү-хөгжүшүн, ак-ша-мөңгүн болган нийтинин малдын баш санын харуга хынал көргөш, оң түнөөдү колхозчуларын нийти хура-ныда илеткен бербейн турар.

Районун колхозтарында кедээ ажыл-агый артелинин Уставын хамдыр чорут-тар бар болуп турар. СЭП-нин Уау-Хем райком болган райкумун шыңгы хем-чегерин албайн турарын айтыс чогур. Устуде айтыган артер Уставын хам-дырышкынын кыска хуусаада экип уузааар дугайында хемчегерин айтыр райком болган райкумун бети-генин турар. Колхозтарын өңчү-хөг-жүшүн бети-генин артер Уставында хамдырыш-кынын уузааар дээш колхоз бүрү-зүн баштаар черлери шыңгы хемчегин алаа чогур.

А. БИЧИЖИ.

Малчынарга немелде төлөвир

Баа-Хем районда Молотов аттыг колхоз эртерин кедээ ажыл-агый чылымда ма-л-эстеринин планын ажы күтүспейн. Бо талаа-биле үзгөрүлгө ажылдап мурак-чы малчынарга колхоз баштаар чери ний-ти чурат дугайында кедээ ажыл-агый артелинин Уставын негелденген күтүспей-пайн турар. Оң-биле колхозчуларын колхоз бүдүрүшкенин идекейлиг кирип сонугураган суларап турар. Колхозчу

Колхозтун дүрүзүлгө кадрчыны эш Тангыт-оол 85 хондан 108 хураганарын. 115 өшкүзүлгөн 134 анайларын менди до-руктуруп алган. Оң ол ак-сакталыг күш-ажыл дээш апаа 22 айдан болган ху-раганарын тынсыкан. Ол ышкыш эртерин чылым төрүтүр хаван бүрүзүлгөн 21 хаван оолдарын доруктурган эш Полуктовога 7 хаван оолдарын берген.

Малчынын туралг калаларын чыгып,

шевергин тургузарында, мал чени белеткел алдырында болган еске-даа ажылдар та-лаа-биле бедик көргүзүлгө болган элөөн хей малчынар немелде төлөвирлер алган. Чиге, эш Дамба — 7 хураган, эш Кам-ракова — 360 литр сүт, 1 бызаа, эш Ен-зак — 99 килограмм дириг деңгил 1 ха-ван огу, эш Мөңгө — 1 бызаа, эш Ша-рамова — 3 хаван огу, эш Ензак — 2 ху-раган алган.

Ажылда чедишкенин быжыла-лаан, 1956 чылда оон-даа артык ажыл-дарын малчынар хуузааган. Малын менди, хуу чыл ажырап, чаш малды бүрү камгалап алар чорук партиянын XX съез-динге күш-ажылы белек болур.

Г. КИМЕЙ.

Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чылы» колхозунда эш О. Очур-оолдун айтырыгларына харылар

Айтырыг: Колхозтун айттары колхоз-чулар хуузуна ажыл-херээге ажыл-даан туруп болур бе?

Хары: Колхозчу базарга, хуула чорук кылдырып азы бажык чанынын участо-гун ажылдап кылганда колхозтун атын хуузуна ажылааш, хелесинин төлөөр. Бир эвес эмелге черинге баар азы ыш-тап алып дээш артер кежигүннеринге колхозтун айттары хелес чокка ажыл-даан болур.

Айтырыг: Колхозтун ажыл айттарын кымырга быжылаан турары?

Хары: Бүгү колхозтарын бригадала-рында ажылдап турар колхозчуларга ажыл айттары, айт дериглери, транспорт херекселери-биле кады быжылаатынган турар. Айт-биле кыдыр бүгү-ле ажылды айтты хуузын алган колхозчу күтүспейн. Колхозтун айттарын колхоз дарагы-лаа, бригадир-даа, апаа колхозчу-даа ажыл, албан ужурунда ажылдаан болза, оң хелесинин төлөөсө.

Айтырыг: Колхозчуларын оттулар мынган колхоз белеткен бээр хуузаагы бе?

Хары: Колхозчу бүрүзү оттулар мын-жын боду белеткен алып ужурап, ону күтүспейн — нийти колхозтун хуузаа-гы эвес.

Айтырыг: Колхозчу калдыг арга-биле чурттага бажынына четинип болурун, оң туурун колхозтун тууг бригаданы дуулашкы болур бе?

Хары: Колхозчу чээл алган, бодун-га бажык туурун ап болур. Колхоз болу-нуң тууг бригаданын күжү-биле колхоз-чуга чурттага бажынын туурун бээр хуузаагы. Ычарга колхозчу алган чээлин колхозка кирип хуузаагы болган тууг бригаданын кежигүн-нере-тин төлөөр-биле оң бодундан 290 күш-хүнү колхоз баштаар чери негеп алып. Бир эвес колхозчу боду тууг бри-гаданы-биле кады ажылдаан болза, оң бодунун ажылдап алган күш-хүннерин-ден эвээш күш-хүнү казып алып.

Айтырыг: Колхозтун хуузуна малын кажаанын кым турары?

Хары: Колхозчу хуузуна малын кажаанын боду туурун алып ужурап.

Айтырыг: Колхозчуларын боттарына хамаарып турар хуузуна малын кем-биле болган олар-биле хандырар талаа-биле оларга кадык дуулашкы көргүзүп болурун?

Хары: Малын олардыр олар чер-лери колхозчуларга бээр дугайында кол-хозтарга сүмөлөп турар, эртерин чугула апарганда мал чеминин сөөртүгүг транспорт-биле оларга дуулашкы көргү-зөр, чемер белеткеленин үеинде күш-хүннерин кириштерин сизге, саванын авансылап бээр. Сизге белеткеленин пла-нын күтүспейн колхозтарга планында ажыр белеткеленин сизге 30 хуузу

күш-хүннеринге тыспыр, кедээ ажыл-агый ажылдарын эртерин үеинин дур-гууна күш-хүнүн минимум чылда-ган чокка ажылдап албаан колхозчулар-га малдык бодун чеминин авансы кыл-дыр бербес. Бүгү фондусуну черлерин-де, ажылдагы арга-экимерде, арыл-ларда болган оруктар хажымында сизге колхозчулар кезип алырынга райкум чогур болдуар арганы көргүзөр ужу-ру.

Айтырыг: Колхозчуларын дыштаныр хүннерин доктаашп тургузарын боду турар бе?

Хары: Колхозчуларын дыштаныр хүннери чылдын үелеринге, кедээ ажыл-агый ажылдарын чай-часар чок кү-женишкенин чорутууга болган еске-даа байдаларга үнденип тургустунган ишти кирип-чуртуну дүрүмү-биле доктаатынган турар.

Айтырыг: Колхозчу дыштанылга тө-лөөн ап болур бе?

Хары: Колхозчу бүрүзү чыл бүгү ийи недела дыштанылга төлөөн алып өргөлгө.

Айтырыг: Колхозчу бодуну дуулаш-кы агыйына хостуг төдө ажылдарын чепсөөр болур бе?

Хары: Бодун чанынын участогу сайырадып, тарылганы, ажаап алыш-кынын чорутарында, ол ышкыш сизге белеткеленин колхозчу хостуг хүннерин ажылдап турар кыдыр колхоз баштаар чери боду таарыштырар, апаа тырттар күш-биле болган чепсөө-херексел-биле ду-лааар хуузаагы.

Айтырыг: Колхоз башчыларга чуртта-га бажынын туурун берип болур бе?

Хары: Туугурун чогур төлөвирин бээр болза, школа башчыларында чурт-тага бажынын колхоз туурун берип бо-лур.

Айтырыг: Колхозчу күш-хүнүн минимум күтүспейн сөөлүдө азы хостуг шакарында еске черлерге ажылдап бо-лур бе? Оң ажылдарын телерин колхозчу боду алып бе, азы колхозтун орулаагына кирип бе?

Хары: Колхозчу бодуну ажыл хүн-үн сөөлүдө колхозтан дашкаар еске черге ажылдап болур болган ажылдарын телерин боду алып.

Айтырыг: Неделанын бүгү-ле хүнне-ринде үргүчү-ле еске черлерге ажылдап турар колхозчу калчаар көөр ирги?

Хары: Колхозтун ажылын бодуну туралы-биле каапкан, еске ажылы шл-чон колхозчуларын кедээ ажыл-агый артели колхозтун үндүренин чедир бээр өргөлгө.

В. СОКОВ,

кедээ ажыл-агыйын област эр-те-ленин оргколхоз кичинин началь-ниги.

Малдың чаш төлүн чидирг чокка камгалап алыр дээш

(Чагаалар допчулагы)

Областын чамдык колхозтарында мал-дын оодол өгөлөөнүн дугайында кедээ бижичилерин чагаалар редакцияга кезип турар.

Сут-Хал районун Жанов аттыг кедээ ажыл-агый артелинин хойжулары эштер Алар-оол, Балга 24 хондан 25 хураган-нарын, Эртин төрөөн 81 хойларынын 81 хураганарын, сут-бараан ферманын ишек кадарчылары эштер Бускелов, Би-чинек төрөөн ишөөн бызааларын менди доруктуруп турар.

Малды кыштан менди чыл ажырап, чаш төлүн чидирг чокка ажаап алып дээш малчынар азында бедиткен ху-лөөлгөлөрүн алган ажылдап турар деп эш М. Дадар-оол бижээ.

Өвүр районда эш М. Самбылдайын биж-ип турары болза, «Коммунизмге орук» колхоз эртерин чылым малдын уксаанын экижидер сорулга-биле 300 акыг аара баштыг ак хойларын чингелерин дүтүг уксаанын кошкарлары-биле эртериткен. Ол хойлар ам оодол өгөлөө. Эш Оолак-айн хондан 65 хой оод

